

Lakialoite 1

Aittoniemi: Ehdotus laiksi rikoslain 36 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan rikoslain 36 luvun 4 §:ssä kriminalisoidun vakuutuspetoksen tunnusmerkistöä muutettavaksi siten, että se vastaisi ennen rikoslain kokonaisuudistuksen I vai-

heen muutosta saman rikoslain luvun 2 §:ssä ollutta kriminalisointia kuitenkin siten, että aikaisemmasta poiketen rikoksen ylin rangaistus olisi enintään 4 vuotta vankeutta.

PERUSTELUT

Ennen rikoslain I vaiheen aiheuttamia muutoksia hyötymistarkoituksessa toteutettu palovakuutetun omaisuuden tuleen sytyttäminen, kuin myös samassa tarkoituksessa toteutettu vakuutetun laivan saattaminen merivahinkoon oli kriminalisoitu rikoslain 36 luvun 2 §:ssä. Kriminalisoinnin mukaan rikos oli täytetty omaisuuden tuleen sytyttämisellä tai laivan merivahinkoon saattamisella. Rikoksen ylin rangaistus oli kuusi vuotta vankeutta.

Kokonaisuudistuksen yhteydessä palovakuutetun omaisuuden tuleen sytyttäminen erotettiin erilliseksi kriminalisoinniksi rikoslain 36 luvun 4 §:ssä ja maininnasta laivan saattamisesta merivahinkoon luovuttiin kokonaan. Ylimmäksi rangaistukseksi palovakuutetun omaisuuden tuleen sytyttämisessä säädettiin yksi vuosi vankeutta. Korvauksen hakeminen palovakuutetusta omaisuudesta siirrettiin tällaisessa tapauksessa rangaistavaksi saman luvun petosta koskevan kriminalisoinnin mukaan, jolloin rangaistus 2 §:n mukaan on enimmillään neljä vuotta vankeutta.

Vastoin useiden asiantuntijoiden näkemyksiä tehty muutos oli kriminaalipoliittinen virhe ja johtui asian käsittelyyn sisältyneestä poliittisesta kompuroinnista. Palovakuutetun omaisuuden tuleen sytyttämistä ei olisi pitänyt erottaa vakuutuskorvauksen hakemiseen liittyvistä toimista,

koska kukaan ei sytytä tervejärkisenä ollessaan tuleen palovakuutettua omaisuutta ellei siihen liity pyrkimyksiä korvauksen saamiseksi. Tehty lainsäädäntövirhe on sekä tosiasiallinen että tutkinnallinen. Sytytettyään palovakuutetun omaisuutensa tuleen hyödyn tavoittelemisen tarkoituksessa rikoksentekijälle jää korvaushakemusta viivytellen mahdollisuus seurata tulipalon syyn tutkintaa, haitata ja sotkea tutkimuksia sekä ryhtyä toimiin korvauksen saamiseksi vasta kun on varma tutkimuksen epäonnistumisesta epäilyn syyllisyytensä suhteen. Syylliseksi epäiltyä ei voida edes pidättää ja näin estää tutkimusten haittaamista ja todisteiden hävittämistä, koska pakkokeinolain mukaan pidättämisen edellytyksenä on se, että rikoksesta voi seurata ylimpänä rangaistuksena enemmän kuin yksi vuosi vankeutta. Tämä asia voitaisiin toki hoitaa muuttamalla pakkokeinolakia, mutta tätä ei voida pitää sellaisenaan perusteltuna. Peruste muutostarpeelle ja rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä tapahtuneen virheen korjaamiselle on siinä, että vakuutuspetoksen olemuksessa tuleen sytyttäminen ja hyödyn tavoittelemisen kuuluvat kiinteästi yhteen ja rikoksen kokonaisuuteen.

Todettakoon vielä, että vakuutuspetosta koskeva aikaisempi kriminalisointi on toiminut sekä tutkinnan että kriminalisoinnin kokonaistavoit-

teen osalta hyvin. Ainoastaan rikoksen ylin rangaistus kuusi vuotta vankeutta olisi syytä laskea neljään vuoteen, jolloin teko aina vastaisi törkeän petoksen rangaistavuutta.

Mitä tulee sitten laivan saattamiseen merivahinkoon, siihen pätevät myös edellä esitetyt perustelut vastaavassa tarkoituksessa. Alkuteon

yleisvaarallinen luonne vastaa myös omaisuuden tuleen sytyttämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan kunnioittan,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 36 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain 36 luvun 4 §, sellaisena kuin se on 24 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (769/90), seuraavasti:

4 §

Jos joku hankkiakseen itselleen tai toiselle laitonta aineellista etua, on sytyttänyt tuleen palovakuutettua omaisuutta, taikka saattanut merivahinkoon laivan, joka itse tai jonka lasti tai rahti on vakuutettu, rangaistakoon vankeudella enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 1992

Sulo Aittoniemi